

УДК 611(092)

DOI: 10.24061/1727-0847.22.4.2023.54

І. В. Геруш, О. М. Слободян, С. О. Красіловська, В. О. Слободян

Буковинський державний медичний університет, м. Чернівці

«РОЗУМ ЛЮДИНИ ОБДУМУЄ ШЛЯХ ЇЇ, АЛЕ КРОКИ ЇЇ НАСТАВЛЯЄ ГОСПОДЬ»: ДО 65-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ПРОФЕСОРА АХТЕМІЙЧУКА ЮРІЯ ТАНАСОВИЧА (1958-2014)

Професор Юрій Танасійович Ахтемійчук

Історія життя кожної людини – це хронологія здобутків і поразок, успіхів та невдач, радощів і прикрощів – від народження до відходу в інший світ. Наукову діяльність і творчий, життєвий, хоча такий недовгий, шлях професора Ю. Т. Ахтемійчука можна охарактеризувати словами лауреата Нобелівської премії, американського письменника Е. Хемінгуея (1899-1961): «Праця – це головне в житті. Від усіх неприємностей, від усіх лих можна знайти тільки один порятунок – у праці». Відомий учений, морфолог-ембріолог, топографоанатом Юрій Танасович зробив вагомий внесок у розвиток Буковинської анатомічної

школи. Що сприяло цьому? Природний талант, інтелігентність, шляхетність душі, генерування оригінальних ідей, наукова інтуїція у виборі тем для дослідження, що здебільшого перетворювалися на нові напрями, – це вирізняло професора Ю. Т. Ахтемійчука. Він проникливо відчував перспективність певного наукового напрямку, зокрема саме Юрієм Танасовичем обґрунтований новий розділ в анатомічній галузі – перинатальна анатомія. Енциклопедична ерудиція, глибокі знання в різних галузях медицини, уміння чітко і просто викладати наукові доктрини, – визначальні риси Ю. Т. Ахтемійчука-вченого.

Ахтемійчук Юрій Танасович народився в селі Ставчанах Кіцманського району Чернівецької області. Сам він уточнював, що має цілих два дні народження: перше – 7 вересня 1958 року, коли він з'явився на світ, а друге – на п'ять днів пізніше – 12 вересня, цю дату записали в метриці, оскільки батько запізнився з реєстрацією немовляти в сільській раді.

Батьки – Танасій Іванович та Ганна Онуфрївна – походили з родин, які мали своє господарство, а дід по татовій лінії у румунську добу ще й був сільським головою. За любов до своєї землі та наявність її у своїй власності обидва дідуся були оголошені куркулями і репресовані сталінським режимом.

Дитиною Юрій Танасович був непосидючим і допитливим, але до навчання підходив відповідально. Вчився на відмінно та ніколи не приходив до школи з невиконаним домашнім завданням. У 1974 році закінчив 8-й клас Ставчанської середньої школи і 5-й клас Кіцманської музичної школи. Обидві – з похвальними грамотами.

Після закінчення загальноосвітньої школи юний Юрій був впевнений, що вступить до музичного училища і стане професійним музикантом. Але зустріч із викладачем медичного училища Миколою Олександровичем Клімовим змінила все – хлопець вирішив присвятити себе медицині. У 1974 році Юрія Танасовича як відмінника навчання зарахували на перший курс Чернівецького медичного училища без вступних іспитів.

Після здобуття фельдшерської освіти в 1978 році одразу вступив до Чернівецького медичного інституту. За період навчання (1978-1984) паралельно працював медичним братом.

Юрій Танасович був ленінським стипендіатом, тому після завершення навчання його охоче залишили в інституті на науково-педагогічну роботу. Ставши аспірантом при кафедрі топографічної анатомії та оперативної хірургії, за три роки він написав кандидатську дисертацію, яку захистив 22 березня 1988 року в Сімферополі, був переможцем міської вікторини «Пізнай своє місто», а також півроку працював головним лікарем Обласного штабу студентських будівельних загонів.

У 1987 році закінчує аспірантуру і стрімко піднімається кар'єрними сходами. З 1993-го року – старший викладач, 1994-го – доцент, 1995-го – старший науковий співробітник, 1997-го – завідувач кафедри топографічної анатомії та оперативної хірургії, 2005-го – професор кафедри загальної та оперативної хірургії з топографічною анатомією, 2007-го – завідувач кафедри анатомії, топографічної анатомії та оперативної хірургії.

Докторську дисертацію на тему: «Розвиток і становлення топографії органів і структур заоче-

ревинного простору в ранньому онтогенезі людини» захистив 30 листопада 2000 року в спеціалізованій вченій раді Харківського медичного університету.

У 1995 році Юрію Танасовичу присвоєно вчене звання доцента, а в 2002 році – професора.

Науковий світогляд Ю. Т. Ахтемійчука формувався під впливом видатних учителів-професорів В. А. Малішевської, В. М. Круцяка, В. І. Проняєва. Наукові дослідження Ю. Т. Ахтемійчука, з об'єднаною вже навколо нього школою морфологів Буковинського державного медичного університету, щодо вивчення проблем статево-вікових закономірностей будови і топографоанатомічних взаємовідношень органів і структур в онтогенезі, особливостей вікової й статевої ембріотопографії досягли світового рівня, а в чомусь і випередили пошуки передових вітчизняних і закордонних морфологічних центрів і лабораторій.

Професор Ю. Т. Ахтемійчук автор 4 підручників, 11 навчальних посібників, 10 монографій, понад 250 статей, 1 методичних рекомендацій, 32 авторських свідоцтв і патентів на винаходи та корисних моделей. Саме Ю. Т. Ахтемійчука справедливо можна вважати основоположником вчення про перинатальну анатомію, яке він активно впроваджував у наукових публікаціях упродовж 2010-2014 років.

Окремою сторінкою плідної та багатогранної роботи професора Ю. Т. Ахтемійчука є заснування наукового фахового видання України «Клінічна анатомія та оперативна хірургія», у якому він був головним редактором (видається з 2002 року до сьогодні). Юрію Танасовичу було на радість, що завдяки цьому періодичному виданню, він «удосконалювався і міг активно впроваджувати в сучасну українську медичну науку літературну українську мову».

Безперечно вражає обсяг роботи, яку виконував Юрій Танасович упродовж багатьох років: відповідальний секретар (1997-2002) наукового фахового видання «Буковинський медичний вісник», член редакційної колегії і редакційної ради наукових фахових видань України («Буковинський медичний вісник», «Неонатологія, хірургія та перинатальна медицина» (Чернівці); «Вісник морфології» (Вінниця); «Морфологія» (Дніпро); «Вісник проблем біології і медицини» (Полтава); Науковий вісник Ужгородського університету, серія «Медицина» (Ужгород), Молдови («*Curierul medical*», Кишинів), Білорусії («Здравоохранение», Мінськ).

Як науковець, Ю. Т. Ахтемійчук був дуже вимогливим до якості наукових робіт, завжди стежив за їх ретельним виконанням, не допускав недбалості в дослідженнях і висновках, стежив за точністю формулювань і простотою викладу. Йому були чужі чудернацькі, наукоподібні фрази, за якими приховувалася відсутність змісту.

Юрій Танасович писав: «Підготовка науково-педагогічних кадрів – «святая святых» кожного професора... Для мене кафедра – це особлива творча робітня. Її атмосфера засмоктувала мене на 12 годин щоденно... З нетерпінням чекав суботи та неділі, щоб у кафедральній тиші зробити ще більше, надолужити згаяний час». Під керівництвом Ю. Т. Ахтемійчука підготовлено 3 докторів, 14 кандидатів медичних наук та 1 магістр медицини.

Юрій Танасович Ахтемійчук був надзвичайно багатогранною особистістю, його поважали та любили як колеги, так і друзі та знайомі. І. М. Катеренюк у своєму тексті «Спогади про друга» писав, що Юрій Танасович був надзвичайно привабливою людиною, а основне дуже відкритим для сприйняття думки іншої людини, усього нового та незвичного, тому завжди мені хотілося саме з ним обговорити нові наукові ідеї та проекти, плани подальшої співпраці і просто життєві проблеми. Т. В. Хмара у праці «Спогади про однодумця, який так прагнув творчо жити» згадує: «Уміння Юрія Танасовича згуртувати творчий колектив однодумців і спрямувати його на інтенсивний науковий пошук, розвинути у своїх учнів жагу пізнання, відповідальність і об'єктивність щодо оцінки власних наукових результатів, – визначальні риси Ю. Т. Ахтемійчука як науковця і педагога».

У Юрія Танасовича, крім наукових статей, підручників, монографій та рекомендацій є ще одна визначальна робота в його житті. «Де вибухає дух» його авторська ода любові до своєї країни, краю, родини, поваги до свого коріння і походження. Це справжня наукова робота, але присвячена предкам і минулому, без якого неможливо майбутнє.

Упродовж останніх днів свого життя Юрій Танасович писав: «... Недуга моя ліку не має. Опинившись перед дверима, що відокремлюють швидкоплинне земне буття від безмежної Божественної вічності, замислився над сутністю життя, як жив і як треба жити, у що вірив і в що треба вірити, як працював і як треба працювати. Чому захворів? Усе ж таки більше схильний думати, що через неуміння розумно поєднувати працю і відпочинок. Як чернець до кінця свого земного життя має бути не задоволений собою, так було й зі мною. Кожний новий день – це новий план на життя. Ні, ніхто мене не змушував...».

Вітчизняна наука зазнала великої втрати – 27 травня 2014 року на 56 році життя перестало битися серце знаного вченого-морфолога, доктора медичних наук, професора, завідувача кафедри анатомії, топографічної анатомії та оперативної хірургії Буковинського державного медичного університету (м. Чернівці), члена президії правління Наукового

товариства анатомів, гістологів, ембріологів і топографоанатомів України, голови Чернівецького обласного відділення однойменного наукового товариства Юрія Танасовича Ахтемійчука.

Ю. Т. Ахтемійчук був надзвичайно відповідальною і високопрофесійною людиною, його життєвий шлях є прикладом самовідданого служіння медичній освіті та науці. Нагороджений Почесними грамотами Міністерства охорони здоров'я України (2007, 2008), Грамотою Міністерства освіти і науки України (2010), Почесною грамотою Чернівецької облдержадміністрації (2002). Лауреат премії Чернівецької міської ради імені Б. Л. Радзіховського (2003).

Світла пам'ять та надзвичайна повага до Юрія Танасовича, талановитого вченого, педагога, інтелегентної людини назавжди залишиться в серцях його колег, учнів, друзів і всіх тих, кому на життєвому шляху пощастило з ним працювати чи спілкуватися.

Про нього писали:

1. Професор Ахтемійчук Юрій Танасович. Світ медицини та біології. 2008;4:105.

2. Юрій Танасович Ахтемійчук, до 50-річчя від дня народження [Електронний ресурс]. Морфологія. 2008;2(4):103-4.

3. Лютик МД, Луканьова СМ, Сорохан ММ. Вчені-медики, що народилися на Кіцманщині. Чернівці: «Місто», 2014. 88 с.

4. Бойчук ТМ, Мислицький ВФ, Бачинський ВТ, Білоокий ВВ, Івашук ОІ, Кулик ОФ, та ін. Випускників славетних імен. Книга про видатних випускників Буковинського державного медичного університету. Чернівці: «Місто»; 2014. 240 с.

5. Пішак ВП, Ахтемійчук ЮТ, Івашук ОІ. Професори Буковинського державного медичного університету (1944-2009). Чернівці; 2009. 174 с.

6. Ахтемійчук Ю. Де вибухає дух. Чернівці; 2014. 240 с.

7. Бойчук ТМ, Геруш ІВ, Білоокий ВВ, Сулятицький ТВ, Мислицький ВФ, Ходоровський ВМ, та ін. Буковинський державний медичний університет. Історія сьогодення (до 70-річчя) / за ред., ТМ. Бойчука. Чернівці: Видавництво БДМУ; 2014. 272 с.: іл.

8. Бойчук ТМ, Слободян ОМ, Лаврів ЛП. Життєвий і науковий шлях професора Юрія Танасовича Ахтемійчука (1958-2014). В: 36. матер. наук.-практ. конф. з міжнародн. участю «Індивідуальна анатомічна мінливість органів та структур організму в онтогенезі», присв. 60-річчю від дня народження проф. Ю. Т. Ахтемійчука; 2018 Вересень 13-15; Чернівці; с. 4-7.

9. Бойчук ТМ, Слободян ОМ, Лаврів ЛП, Ахтемійчук ОВ, Манчуленко ДГ. Професор Юрій

Танасович Ахтемійчук (1958-2014). Клінічна анатомія та оперативна хірургія. 2018;17(3):100-2.

10. Кривецький ВВ, Марчук ФВ, Лютик МД. Спогади про нашого учня, випускника БДМУ – професора Ахтемійчука Юрія Танасовича. В: Зб. матер. наук.-практ. конф. з міжнародн. участю «Індивідуальна анатомічна мінливість органів та структур організму в онтогенезі», присв. 60-річчю від дня народження проф. Ю. Т. Ахтемійчука; 2018. Вересень 13-15; Чернівці; с. 7-8.

11. Катеренюк ІМ. Воспоминания о друге (памяти професора Ахтемійчука Юрія Танасєвича).

В: Зб. матер. наук.-практ. конф. з міжнародн. участю «Індивідуальна анатомічна мінливість органів та структур організму в онтогенезі», присв. 60-річчю від дня народження проф. Ю. Т. Ахтемійчука; 2018. Вересень 13-15; Чернівці; с. 9-12.

12. Хмара ТВ. Спогади про однодумця, який прагнув творчо жити. В: Зб. матер. наук.-практ. конф. з міжнародн. участю «Індивідуальна анатомічна мінливість органів та структур організму в онтогенезі», присв. 60-річчю від дня народження проф. Ю. Т. Ахтемійчука; 2018 Вересень 13-15; Чернівці; с. 12-3.

*Делегати з'їзду анатомів, гістологів, ембріологів та топографоанатомів України, м. Алушта, 2006 р.
(професор Ю. Т. Ахтемійчук другий зліва)*

Професор Ю. Т. Ахтемійчук читає лекцію, 2009 р.

Колектив кафедри анатомії, клінічної анатомії та оперативної хірургії, листопад, 2013 р. (професор Ю. Т. Ахтемійчук сидить у центрі)

Відомості про авторів:

Геруш Ігор Васильович – професор, ректор закладу вищої освіти Буковинського державного медичного університету, м. Чернівці;

Слободян Олександр Миколайович – доктор медичних наук, професор, завідувач кафедри анатомії, клінічної анатомії та оперативної хірургії Буковинського державного медичного університету, м. Чернівці;

Красіловська Софія Олексіївна – студентка Буковинського державного медичного університету, м. Чернівці;

Слободян Владислав Олександрович – студент Буковинського державного медичного університету, м. Чернівці.

Information about the authors:

Herush Ihor V. – Professor, Rector of a Higher Education Institution of the Bukovinian State Medical University, Chernivtsi City;

Slobodian Oleksandr M. – Doctor of Medical Sciences, Professor, Chief of the Department of Anatomy, Clinical Anatomy and Operative Surgery of the Bukovinian State Medical University, Chernivtsi City;

Krasilovska Sofiia O. – Student of the Bukovinian State Medical University, Chernivtsi City;

Slobodian Vladyslav O. – Student of the Bukovinian State Medical University, Chernivtsi City.

Надійшла 10.10.2023 р.